

КОНСУЛТАТИВЕН СЪВЕТ ЗА ЧЕРНО МОРЕ
/КСЧМ/

CONSILIUL CONSULTATIV PENTRU MAREA
NEAGRA

Сдружение, вписано в РЮЛНЦ
на Р България
ЕИК 176964109
Седалище и адрес на управление:
гр. Варна, ул. "Охрид" N 24-26, ет.1
office@blsaceu.eu

Asociatie, inregistrata in Registrul
persoanelor juridice fara scop patrimonial
al R Bulgaria, CUI 176964109
Sediu si adresa de conducere:
Mun. Varna, str. "Ohrid" N 24-26, etaj 1
office@blsaceu.eu

ПРОТОКОЛ

От извънредна среща на Работна група на КСЧМ

19 октомври 2021г.

Тема: Усложнената ситуация със заседналия морски съд „Вера Су“ край Камен бряг, България и наличие на товар, който представлява потенциална опасност за морската среда.

На 19 октомври 2021 г. чрез видеовръзка се проведе среща на извънредна работна група сформирана от КСЧМ във връзка с усложнената ситуация със заседналия морски съд „Вера Су“ край Камен бряг и наличие на товар, който представлява потенциална опасност за морската среда.

На срещата присъстваха членове и Секретариатът на КСЧМ, както и г-н Галин Николов - ИАРА Бургас, г-жа Михаела Велинова от МЗХГ, г-жа Цветана Беломачева – МЗХГ, доц. д-р Николай Вълчев – директор на Институт по океанология Варна, доц. д-р Виолин Райков - ИО Варна, г-жа Мариела Павлова – АД „Слънчев бряг“, г-н Константин Петров – ГКРСМ, г-н Лазар Гецовски -външен експерт по товаро-разтоварни дейности .

Срещата се откри от г-н Йордан Господинов, който представи участниците в срещата. Уточни, че покана за срещата бе изпратена и към Изпълнителния директор на Морска администрация, до Изпълнителен директор на Българска Агенция по Безопасност на Храните, до капитан далечно плаване Богдан Богданов от Българска Морска Камара, и до к.д.п Румен Георгиев, до Министерството на транспорта и Министерството на околната среда и водите, от които за съжаление няма представители, а те биха дали по-точна информация за състоянието на кораба и за намиращия се в него товар от амониева селитра.

Срещата има за цел да се чуе мнението на държавната администрация, учените, представителите на риболовните и екологичните организации във връзка със създалата се ситуация.

Доц. д-р Николай Вълчев поясни, че Институтът по океанология Варна е въввлечен във връзка със заседналия кораб още от самото начало. Много негови колеги са давали

интервюта по медиите и са били помолени да изготвят становище по предложените 4 варианта за разтоварване на товара, а именно:

- Изпускане на товара в малки количества и концентрации в района на инцидента;
- Изтичане на товара в следствие на открити люкове района на резервата Яйлата;
- Изхвърляне или изтичане на товара в резултат на пречупване корпуса на кораба;
- Прехвърляне на товара на специализирани плавателни съдове и контролирани изхвърляния зад борда над 12 милната зона в дълбочини не по-малки от 50м.

В тази връзка ОИ-Варна е изготвил доста дълго становище, което е предоставено на Басейнова дирекция, която го е поискала от името на МОСВ, изпратено е и до министерството и до Морска администрация гр. Варна. Това становище е структурирано така, че се поставя проблемът къде в света са регистрирани подобни замърсявания и какъв би бил непосредственият, а също и отложеният от тях ефект. Амонякът е отпаден продукт от обмена в организмите, в случая това е амониева селитра, което е тор и при разтварянето ѝ в морската вода се образуват амониеви йони, от които 10% са токсични. Също така представлява хранителна среда за развитието на фитопланктон. При замърсяване с азот обаче се потискат тези фитопланктонни видове, които са много по-добра хранителна база за зоопланктон, а на тяхно място се развиват други фитопланктонни видове, които заместват ценните видове използвани от зоопланктона. Те биха могли да цъфтят, а първичната продукция която произвеждат няма да може да се усвоява от зоопланктона, което увеличава риска от отмиране и утаяване на фитопланктона. На дъното на морето започват гнилостни процеси по неговото разлагане и е възможно да се получи хипоксия и аноксия, което означава сериозна липса на кислород.

Г-н Йордан Господинов задава въпрос дали това замърсяване при положение, че целият товар на кораба попадне и се разгради в морето, може ли да засегне голям ареал? Защото дребно-мощабните рибари се вълнуват дали това би замърсило морето и дали ще даде отражение на техния поминък. Макар, че от днешна дата българското правителство предприема мерки за разтоварването на тази тор, независимо от нейното състояние.

Доц. д-р Николай Вълчев - трудно е да се направи някаква прогноза, защото много зависи, дали наведнъж ще се случи това замърсяване, или постепенно и в какви количества и в каква зона ще попадне, заради морските течения. Преобладаващо е основното черноморско течение, което в зимния сезон е от север на юг, а последните дни скоростта му е била 50 см/сек., което би означавало, че може да засегне доста големи акватории. Възможно е да достигне и до централните части на шелфа и дори до брега, но това са само предположения. За да се изчисли точно се изисква едно много детайлно моделиране, с добре зададени първоначалните условия, а за времето, което остава да се реагира едва ли би могло да се направи. Относно рибите, които сега са в

този район и се подготвят за миграция, то техният път минава точно през струята на течението която е с най-голяма концентрация на замърсяването с азот. Възможно е това да доведе до отравяне. Като заключение доц. Вълчев поясни, че мнението на учените от Института, на които основна грижа е запазване чистотата на Черно море, изхвърляне на товара на кораба във водния басейн е недопустимо. При рязко нахлуване на солена вода в кораба, тази тор се втвърдява и това много затруднява самото разтоварване, а също така е трудно да се каже по какъв начин ще протекат процесите на разтваряне и попадане на субстанцията в морската вода.

Доц. д-р Виолин Райков допълни, че амониевите йони които се получават след разтварянето на торта във водата са изключително вредни за организмите, особено за тези, които имат прикрепен начин на живот, а и за младите форми – ларвите, които също са по дъното. Карбамидът за разлика от селитрата не се разтваря моментално във водата има период, в който пада на дъното и има по-дълго освобождаване на амониеви йони. Що се отнася до миграционните риби – да, би могло да им повлияе, но в по-малка степен, защото те са бързо придвижващи се организми и имат инстинкт да избягват опасностите. При всички положения случващото се може да се нарече екологична катастрофа, защото тази тор е външен агент, неприсъщ на морската среда и трябва да се приложат действия по разтоварване възможно най-скоро. Тази ситуация не засяга само районът където е заседнал „Вера Су“, защото теченията са много силни и в посока север – юг.

Доц. д-р Галин Николов поясни, че ИАРА има готовност да въведе, но само ако е необходимо, временна забрана за риболов. На този етап това не се налага. Много е важно това което излиза в медиите и се споделя сред хората, да не се допусне разпространяване на невярна информация и „лъжливи новини“, което да откаже хората да си купуват риба.

Г-н Йордан Господинов изказа мнение, че рибата няма как да бъде компрометирана до такава степен, че да стане опасна за консумация. Още повече, че стана ясно, че рибата няма да се задържи в замърсена зона и да се храни с амониева селитра.

Г-жа Михаела Велинова каза, че МЗХГ следи целия процес, но не участва в сформирания щаб, който пряко наблюдава всичко което се случва около „Вера Су“. Малко е информацията достигаща до МЗХГ, за съжаление няма участници от МОСВ и Басейнова дирекция, защото те биха могли да споделят по-точна информация относно мониторинга, който извършват.

Г-н Константин Петров изказа мнение, че организирането на тази среща е важно, за да хвърли светлина върху случващото се с кораба. Колегите от FAO от Украйна също се интересуват от развоя на събитията. За ГКРСМ като организация, която пряко отговаря за управлението на рибарството в целия черноморски басейн и приема мерки за опазване на рибните запаси, е важно да са информирани и съседните държави, и да се види дали създалата се ситуация ще има отражение върху риболова.

Г-н Йордан Господинов поясни, че КСЧМ също следи всичко от медиите и целта на срещата е да се получат допълнителни детайли. По информацията от г-н Нелко Йорданов от Местната инициативна рибарска група държавата е предприела мерки по разтоварване и има ограничения за достъп до кораба.

Г-н Кирил Жеглев, като рибар изказа притеснение от това което се случва със заседналия кораб и се надява, че няма да има последици за отрасъла. Уточни още веднъж колко е важно да не се допуска разпространението на невярна информация към обществото, за това че рибата е опасна за консумацията и това още повече да свие пазарът. Надява се властите да използват хубавото време през следващите дни и да предприемат действия по разтоварване на кораба.

Г-н Йордан Господинов допълни, че до сега към КСЧМ не е достигала информацията, че има промяна по отношение качеството на рибата или количеството на уловите. Лошото време през изминалата седмица попречи както на риболова, така и на действията по разтоварване на „Вера Су“. Като последица от попадналото количество тор във Черно море може да се очаква по-интензивно цъфтене на планктон през пролетта, което може да бъде благоприятно за развитието на мидите.

Г-н Мариан Паю поиска да разбере какво е състояние на карбамида към момента в кораба, как може да бъде разтоварено и защо България не е помолила за външна помощ от съседните страни. Потъването на кораба не е добър вариант за околната среда.

Г-н Йордан Господинов поясни за румънските участници в срещата, че българското правителство е предприело мерки за разтоварване на товара на кораба, но технологията, която се използва се оказва неудачна. По информацията от медиите са поръчани от Италия три баржи, които вече са пристигнали във Варна и днес предстои придвижването им до кораба, като на тях да се разтовари товарът, който е в насипно състояние и не е втвърден, защото се предполага, че част от него е наводнен и трябва да се изпомпва с помпи. До сега времето е било лошо, а корабът е заседнал в скалите и приближаването му бе невъзможно. В тази връзка КСЧМ е отправил покана към външни експерти занимаващи се с товаро-разтоварни дейности, за да дадат мнение по какъв начин би могло да стане разтоварването по море и по суша. Такъв експерт е г-н Лазар Гецовски.

г-н Лазар Гецовски – вариантите за разтоварване конкретно за този заседнал кораб са той да се разтовари по вода, като има и възможност по суша. Като за разтоварването по суша трябва да има съгласуване с МОСВ, защото територията е защитена и теренът е тежък. През изминалите дни, когато по море е нямало достъп до кораба е било удачно да се провери и вариантът за разтоварване по суша. Като първата стъпка, която трябва да се предприеме е да се види какво е състоянието на товара, защото в зависимост от влажността му той се променя, а това води до промяна и на начините за разтоварване. Ако в началото е било възможно разтоварване на над 90 % в насипно състояние, то сега никой не знае във какъв вид е. Ако се втвърдил или втечил разтоварването става много по-сложно. Това което се е разбрало от медиите, е че

товарът ще бъде изпомпен и след това ще се принесе в танкер, а след това не е ясно дали ще има контролирано изхвърляне или ще се складира някъде.

Г-н Йордан Господинов - едва ли КСЧМ би могъл да разреши този казус, но е важно да се изясни ситуацията и да се обясни на хората, че ако се предприемат адекватни действия от страна на държавата и използва хубавото време да успеят да разтоварят някакви количества, няма да има негативни последици за околната среда. Отново по медийна информация се знае, че горивото на кораба е източено. Що се отнася до мидените плантации в региона, то не изпитват притеснения, защото според тях концентрацията на азот във водата ще бъде много малка и ще бъде размита, а може дори да окаже благоприятно влияние върху растежа на мидите. Фирмите занимаващи се с товарно-разтоварни дейности биха могли директно да предложат услугите си на правителството за помощ при създаването на извънредна ситуация.

Г-жа Михаела Миря (Mihaela Mirea) сподели, че в Румъния есента на 2019 е заседнал кораб в пристанище Мидия, а в последствие и потънал с товар над 14 хил. бр. овце. Първоначално са правени опити да се изкарат животните живи, но малък е бил броят на извадените. След това в продължение на четири месеца са правени опити да се извади кораба от водата. В случая с „Вера Су“ е важно колкото може по-бързо да се извади товара, защото за всякакво количество тор попаднало в морската среда, няма да се разбере какво ще се случи и как ще се отрази на морския живот в района. Може да има проявление след няколко месеца. Както казаха представителите на ИО може да се стигне до хипоксия и да се стигне до масово измиране на видове.

Доц. д-р Николай Вълчев допълни, че мнението на производителите на миди, че повишените количества на амониева селитра може да доведе до увеличаване на ядката на мидите е така, но от друга страна са докладвани токсични ефекти, защото мидите са чувствителни към амоняка. Тези токсични ефекти могат да доведат до намалено отваряне на черупките за дишане и хранене, нарушена секреция на бизус – нишките с които те се прикрепват, а също и изчерпване на липидните и въглехидратни запаси водещи до метаболитни изменения и смърт. Тези физиологични ефекти могат да доведат до намаляване на храненето, размножаването и оцеляването, което пък води до съкращаване на мидените популации. Т.е важно е в каква концентрация ще достигне до съответните ферми замърсителят. В по-малки концентрации е възможно да има до известна степен положителен ефект, но при по-големи концентрации са възможни и прояви на негативните ефекти.

Г-жа Михаела Велинова поясни, че в момента текат активни дейности по разтоварване на кораба, очаква се и благоприятно време през близките дни. Правителството има план за разтоварването на втечнения товар и на твърдия товар. На това на което трябва да се акцентира е, че по никакъв начин да не се допуска компрометиране качеството на черноморската риба, заради невярна информация.

Следва закриване на срещата.

Протоколирал срещата: г-жа Елена Пенева

Председател на КСЧМ: г-н Йордан Господинов